

TZ: Genderové nerovnosti 25 let od Pekingské akční platformy v ČR přetrvávají

Social Watch Česká republika vydává u příležitosti Mezinárodního dne rovnosti žen a mužů monitorovací zprávu ke genderové rovnosti, která reflektuje situaci v tématech ženy a chudoba, ženy a (ne)placená péče, násilí na ženách a ženy v rozhodovacích pozicích. „*Publikace mimo jiné poukazuje i na genderové souvislosti pandemie COVID-19, např. na genderově nevyvážené složení Národní ekonomické rady vlády znovuobnovené pro řešení koronavirové krize, na vyplácení ošetřovného či na situaci kolem feminizovaných profesí spojených s péčí.*“ komentuje zaměření publikace editorka z české koalice Social Watch Markéta Kos Mottlová.

S ohledem na typy domácností a demografické skupiny jsou mezi chudými nepoměrně vysoce zastoupeny samoživitelky a osaměle žijící seniorky a senioři. Zálohované výživné, které má být hlavním nástrojem pro zlepšení života neúplných rodin, doprovází několik problematických aspektů, mezi které patří podmínka, že dávka by neměla být vyplácena, pokud se v exekčním řízení ukáže výživné jako nevymahatelné, což ponechá bez pomoci ty nejohroženější rodiny. Problémy českého sociálního systému a koncepčního řešení problémů chudých či ohrožených rodin se projevily v době koronavirové krize, kdy se objevila celá řada lidí (např. samoživitelek či rodin s dětmi), kteří čekali na podporu sociálních dávek či ošetřovného i více než měsíc. Systémové podpory státu se nedočkali lidé pracující na DPP či DPČ, mezi kterými jsou specificky zastoupeny ženy na rodičovské dovolené či po jejím skončení.

Tzv. gender pay gap, rozdíl v odměňování mužů a žen, je u nás s hodnotou 20,1 % stále 3. nejvyšší mezi zeměmi EU a výrazně se nesnižuje. Ženy převažují v profesích, které jsou jako celek výrazně podhodnoceny (školství, zdravotnictví, sociální služby), a ženy jsou také v menší míře zastoupeny na vyšších kariérních postech. Omezení přijatá kvůli pandemii COVID-19 obrátila mimo jiné i pozornost k množství práce, která je s péčí o rodinu a domácnost spojená a kterou ve velké části u nás vykonávají ženy jako tzv. druhou směnu. V souvislosti se zařízením péče o děti lze jako krok zpět vnímat zrušení legislativní povinnosti přijmout do školky dvouleté děti. Pozitivním příslibem je naopak předkládaná legislativní úprava k dětským skupinám, která řeší aspekt finanční dostupnosti.

25 let po připojení se k Pekingské deklaraci a akční platformě převládají stereotypy a trhliny ve zvyšování povědomí v problematice násilí na ženách nejen u široké veřejnosti, ale také u některých institucí. Kriminologický přístup k problematice násilí na ženách redukuje širokou zkušenost žen s různými formami násilí na definice trestního práva, čímž se značná část žen, které zažívají celé spektrum psychického násilí, nátlaku, kontroly, zavražďování, ekonomického útlaku a dalších forem násilí, včetně těch žen, které nemají dostatečné důkazy pro trestní řízení, ocitá mimo dosah dostatečné podpory a ochrany. Největší výzvou zůstává zajištění přístupu obětí a jejich dětí ke specializovaným službám, kdy pouze 5 z registrovaných pobytových sociálních služeb poskytuje své služby výhradně obětem domácího násilí, což představuje pouze 10 % minimálního standardu pro azylové domy pro oběti domácího násilí. Termín genderově podmíněné násilí, který je nejvíce diskutován v souvislosti s tzv. Istanbulskou úmluvou a který má v sobě údajně skrývat ohrožující potenciál pro naši společnost, byl přijat již v Pekingské akční platformě, ke které se Česká republika připojila v roce 1995.

Ženy sice nejsou v české populaci menšinou početní, zato jsou neoddiskutovatelně menšinou mocenskou. Nízké zastoupení žen v obnoveném NERVU je paradoxnějším právě tím, co ukázala současná epidemie koronaviru. Tedy to, že ženy a jejich specifické životní zkušenosti a role, které muži často nezastávají, jsou v mnoha případech nezastupitelné, a proto je nezbytné ženy a jejich zkušenosti zohledňovat. Zavádění opatření pro vyrovnání zastoupení žen a mužů v rozhodování není porušením principu rovného zacházení, ale naopak jeho naplněním. Na příkladech zemí, jako je Francie, Norsko, Belgie či Slovinsko se ukazuje, že pouze závazná opatření mají potenciál měnit status quo.

Autorkami publikace *25 let od Pekingské akční platformy* jsou Linda Sokačová, Šárka Homfray, Branislava Marvánová Vargová a Pavla Špondrová.

Kontakt:

Markéta Kos Mottlová – Social Watch Česká republika, mottlova@padesatprocent.cz, 724 172 530.

Social Watch je mezinárodní síť občanských organizací usilujících o vymýcení chudoby a jejích příčin, o ukončení všech forem diskriminace a rasismu, o zajištění spravedlivé distribuce bohatství a naplňování lidských práv. Social Watch prosazuje mír, sociální, ekonomickou, environmentální a genderovou spravedlnost a zdůrazňuje právo každého člověka nežít v chudobě. V současnosti jsou členy české koalice: ADEPTTs, Alternativa Zdola, EDUCON, Ekumenická akademie, EUROSOLAR, Fórum 50 %, Nesehnutí, Svět bez válek a násilí, Wontanara a další nezávislí experti a expertky.